

แนวทางการจัดประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ตอนที่ 1)

นำเสนอเมื่อ : 17 ก.ค. 2552

แนวทางการจัดประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (ตอนที่ 1)

ตอนที่ 1

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544

กำหนดให้กิจกรรมผู้เรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนเช่นเดียวกับการเรียนสาระการเรียนรู้ และกำหนดให้เป็นเกณฑ์สำคัญในการผ่านชั้นและจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ทุกช่วงวัย และจัดให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจัง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการและได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นอย่างเต็มที่

กิจกรรมพัฒนาการเรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพเพิ่มเติม จากสิ่งที่ได้เรียนรู้อาจกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่ม เน้นการเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมอย่างมีความสุข ตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์สังคมและควรเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยผู้เรียนค้นหาและพัฒนาศักยภาพของตน พร้อมทั้งเสริมสร้างทักษะชีวิต ภาวะทางอารมณ์ และการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลและสังคมทั่วไป กิจกรรมแนะแนวจำแนกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้
 - กิจกรรมรู้จัก เข้าใจและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
 - กิจกรรมการแสวงหาและกาใช้ข้อมูลสารสนเทศ
 - กิจกรรมการตัดสินใจและแก้ปัญหา
 - กิจกรรมการปรับตัวและดำรงชีวิต

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองลงมือจริง ตั้งแต่การศึกษา ตลอดจนการประเมินและปรับปรุงการปฏิบัติโดยเน้นการรวมประเมินและปรับปรุงการปฏิบัติงานโดยเน้นการรวมทำงานเป็นกลุ่ม หรือ ชุมชนต่างๆ แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ
 - กิจกรรมตามความถนัด และความเข้าใจของผู้เรียน เช่น ชุมชมวิทยาศาสตร์ ชุมชมดนตรี ชุมชมกีฬา เป็นต้น
 - กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และรักษาดินแดนที่ปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีของชาติ มีระเบียบวินัย มีความรักสามัคคี รู้จักเสียสละและช่วยเหลือผู้อื่น

ในกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาแต่ละช่วงชั้นโดยดำเนินการ ดังนี้ (รูปที่ 1 ลูกเสือ เนตรนารี)

1. กำหนดเวลาเรียนรายปี ตามประมาณการเวลาเรียนรายปีของแต่ละช่วงชั้น ในโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 2. แบ่งเวลาเรียนรายปี เป็น 2 ส่วน สำหรับเรียนสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม 1 ส่วน และ สำหรับการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 1 ส่วน โดยช่วงชั้นที่ 1-2 มีสัดส่วนเวลาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนค่อนข้างสูงและลดลงในช่วงชั้นที่ 3-4
- สุดท้ายจะทรวงศึกษารูปได้ประกาศใช้ช่วงชั้นที่ 4 ต้องจัดให้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตลอดช่วงชั้นประมาณ 480 ชั่วโมง หรือ 180 ชั่วโมงต่อปี ดังนั้นทุกช่วงชั้นจึงควจัดให้มีเวลาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่น้อยกว่าช่วงชั้นที่ 4

3. นำเวลาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปีไปคำนวณหาคำน้หนัก ซึ่งใช้หน่วยออกขนาดหรือปริมาณของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อการเปรียบเทียบ การคำนวณ และกำหนดเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- การคำนวณหาคำน้หนักกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายปี สามารถคำนวณได้โดยนำ เวลาปฏิบัติกิจกรรมรายปี มาหารด้วยจำนวนชั่วโมงของค่า 1 หน่วยน้ำหนักมาตรฐาน ซึ่งมีค่าเท่ากับ 80 ชั่วโมง ดังนี้

4. การกำหนดเกณฑ์ปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กำหนดให้ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์สถานศึกษาที่กำหนด จึงจะผ่านช่วงชั้นหรือจบหลักสูตร ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องกำหนดการปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น เพื่อใช้เป็นหลักในการพิจารณาตัดสินให้นักเรียนผ่านช่วงชั้นหรือจบหลักสูตร
- เกณฑ์การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น คือ เกณฑ์ที่กำหนดว่า ตลอดช่วงชั้นเรียนจะต้องปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรวม ทั้งจำนวนที่หน่วยน้ำหนัก และจะต้องมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์รวมจำนวนที่หน่วยน้ำหนัก เช่น

ก. ผู้เรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งสิ้น 12 หน่วยน้ำหนักและต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน 12 หน่วยน้ำหนัก

ข. ผู้เรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งสิ้น 12 หน่วยน้ำหนักและต้องผ่านเกณฑ์การประเมินอย่างน้อย 10 หน่วยน้ำหนัก

- อ. ผู้เรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งสิ้น 12 หน่วยน้ำหนักและต้องผ่านเกณฑ์การประเมินอย่างน้อย 10 หน่วยน้ำหนัก โดยต้องปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาดหรือบำเพ็ญประโยชน์ หรือรักษาดินแดน ในผ่านเกณฑ์การประเมินจำนวน 3 หน่วยน้ำหนัก

1. รวมจำนวนหน่วยกิจกรรมรายปีที่กำหนดใน ข้อ 2 ถึง 3 ปี จะได้จำนวนหน่วยน้ำหนักรวมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติตลอดช่วงชั้น

2. กำหนดจำนวนหน่วยน้ำหนักรวมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนชั้นๆ ที่จะต้องผ่านเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ไปกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้เป็นหลักในการปฏิบัติ และไม่มีข้อกำหนดใครระบุให้ผู้เรียนต้องมีการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมใดผ่านทุกกิจกรรม การกำหนดจำนวนหน่วยน้ำหนักรวมของกิจกรรมที่ต้องผ่านเกณฑ์การประเมินจึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องกำหนดโดยยึดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- สถานศึกษาสามารถจะกำหนดจำนวนหน่วยน้ำหนักรวมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ต้องผ่านเกณฑ์ประเมิน ให้เท่ากับจำนวนหน่วยน้ำหนักรวมที่ต้องปฏิบัติตลอดช่วงชั้นก็ได้ หรือ กำหนดให้ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นบางส่วนก็ได้ นอกจากนี้ ยังสามารถกำหนดให้กิจกรรมหนึ่งเป็นกิจกรรมบังคับสำหรับสถานศึกษาของตนเองก็ได้

3. นำจำนวนหน่วยน้ำหนักรวมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ต้องปฏิบัติตลอดช่วงชั้นจากข้อ 1. ไปเชื่อมโยงกับจำนวนหน่วยน้ำหนักรวมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนชั้นๆ ที่ต้องผ่านเกณฑ์การประเมินในข้อ 2. จะได้เกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น

สถานศึกษาจะต้องกำหนดเกณฑ์การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น สำหรับสถานศึกษาของตนเองเป็นรายช่วงชั้น โดยจะกำหนดให้แต่ละช่วงชั้นมีเกณฑ์เหมือนกันหรือแตกต่างกันก็ได้

กำหนดเกณฑ์การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้น อยู่นี้มีความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องนำไปใช้เป็นหลักในการพิจารณาตัดสินให้ผู้เรียนผ่านช่วงชั้นหรือจบหลักสูตร สถานศึกษาจะต้องมีความมั่นใจในแนวเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมีความถูกต้อง มีคุณภาพเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เพราะจะต้องใช้เกณฑ์นั้นตัดสินนักเรียนไปตลอดหลักสูตรหรือจนกว่าสถานศึกษาพิจารณาเห็นสมควรให้มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะต้องมีการใช้เกณฑ์นั้นเป็นระยะเวลาอย่างน้อยสองปี สถานศึกษาไม่ควรเปลี่ยนแปลงเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นบ่อย เพราะจะทำให้ผู้เรียนผ่านช่วงชั้นในแต่ละรุ่นโดยมีเกณฑ์ไม่เหมือนกัน สร้างความสับสนให้กับผู้เรียน ผู้ปกครองและสังคม รวมทั้งสร้างความยุ่งยากให้กับระบบตรวจสอบ รับรองผลการเรียนและวุฒิการศึกษาของผู้เรียนด้วย

เกณฑ์การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผ่านช่วงชั้นที่จัดทำขึ้นเรียบร้อยแล้ว สถานศึกษาควรจัดทำคำสั่ง หรือระเบียบสถานศึกษาขึ้นประกอบการใช้เกณฑ์นั้นเป็นไปตามกฎหมาย และประกาศให้ นักเรียน ผู้ปกครอง ครู บุคลากร ของสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับทราบ และถือปฏิบัติร่วมกัน

ที่มาข้อมูล : สมทรง ลิมาลัย วารสารวิชาการ ปีที่ 9 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2549

ที่มาเว็บ : <https://www.myfirstbrain.com>